

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZALLÁS:
Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj. Elfűzetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.
A nyilatkozási cikkek sora után 15 kr előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A Kis-Küküllő mellől július hó.

Érdekesnek tartom minden észrevétel nélkül az erdélyi országgyűlés összehívásáról, összealkotásáról és működéséről szóló törvényjavaslat érdekében egy statisciai egybeállításat közölni, azon megjegyzéssel, hogy minden lutheranust szásznak vettem fel, és minden reformaturt, r. katolikust és unitariust magyarnak, valamint azt is meg kell jegyezuem Kolos, Doboka és B.-Szolnokra nézve, hogy miután adataim nincsenek kiegészítve, nagyon is csekély különbség létezhet; nemkülönben azt is, hogy ezen kimutatás az 1857-beli egybeírás szerint van egybeállítva.

A)		Magyar- örmény- és szé- kelység.	A románság.	A szász- ság.	A zsidó- ság.	Az idege- nek.	Összesen.	Köve- tek száma.	Mennyi lélekre jut egy követ.
1	Kolozsvár szabad kir. város	14,876	1,330	1,042	231	3,950	21,429	2	10,714
2	M. Váshely	8,368	456	203	236	2,447	11,710	2	5,855
3	K. Fehervár	1,787	2,462	211	728	1,051	6,239	2	3,119
4	Szamosujvár	3,242	412	32	16	1,178	4,880	2	2,440
5	Erzsébetváros	1,213	757	58	5	421	2,454	2	1,227
6	Nagy-Szeben	4,460	2,610	6,925	9	5,461	19,465	2	9,732
7	Brassó	4,417	9,911	7,766	39	5,631	27,764	2	13,882
8	Segesvár	869	1,972	4,585	12	1,107	8,545	2	4,272
9	Medgyes	745	1,963	2,934	50	968	6,660	2	3,330
10	Beszterce	798	1,255	3,745	"	1,048	6,846	2	3,423
11	Szászsebes	234	3,196	1,653	"	769	5,852	2	2,926
12	Szászváros	1,848	2,336	884	24	658	5,750	2	2,875
13	Szászrégen	1,029	669	2,984	39	529	5,250	2	2,625
14	Abrudbánya, mezőváros	1,142	2,625	21	"	141	3,929	1	3,929
15	Vizakna	1,201	2,536	41	1	25	3,804	1	3,804
16	V. Hunyad	607	1,485	35	43	80	2,250	1	2,250
17	K. Váshely	3,994	43	16	"	220	4,273	1	4,273
18	Hátszeg	277	1,226	7	12	24	1,546	1	1,546
19	S.-Szt. György	2,251	520	36	86	187	3,080	1	3,080
20	Udvarhely	3,744	67	53	9	637	4,510	1	4,510
21	Ilyefalva	1,181	173	3	"	19	1,376	1	1,376
22	Csikszereda	1,016	"	"	"	94	1,110	1	1,110
23	Bereczk	1,675	1,271	"	"	19	2,965	1	2,965
24	Oláhfalva	3,093	67	1	"	"	3,161	1	3,161
25	Szék	2,596	659	"	8	30	3,293	1	3,293
26	Kolozs	1,752	1,519	"	2	14	3,285	1	3,285
27	Nagy-Enyed	2,744	724	213	81	911	4,673	1	4,673
28	Torda	6,513	1,429	70	65	746	8,823	1	8,823
29	Dézs	3,185	1,051	32	122	403	4,793	1	4,793
30	Fogarás	1,655	1,594	908	180	377	4,714	1	4,714
31	Gy.-Szt. Miklós	5,145	96	15	"	311	5,567	1	5,567
32	Resinár	12	6,000	"	"	125	6,137	1	6,137
33	Verespatak	1,253	2,154	6	"	22	3,435	1	3,435
34	Mocs	324	1,093	1	13	32	1,473	1	1,473
35	Déva	1,118	1,252	27	73	352	2,822	1	2,822
36	B. Hunyad	2,261	65	7	116	63	2,512	1	2,512
37	Felső-Fehérmegye	14,486	35,193	5,467	256	808	56,210	2	28,105
38	Alsó-Fehérm. (Fehérv., Abrudb., Vizakna-, Enyed és Veresp. nélk.)	15,319	161,150	4,610	746	2,916	184,741	6	30,790
39	Küküllőmegye (Erzsébetváros nélk.)	21,039	50,863	13,465	1,055	1,590	88,012	3	27,003
40	Tordamegye (Sz. Régen és Torda nélk.)	29,780	93,188	2,217	795	1,656	128,136	4	32,034
41	Kolozsmegye (Kolozsvár, Kolozs, B. Hunyad és Mocs nélk.)	30,993	100,277	6,402	769	2,207	140,648	5	28,129
42	Dobokamegye (Szék nélk.)	11,693	50,859	3,955	1,586	950	69,043	3	23,014
43	B. Szolnokmegye (Dézs és Szamosujvár nélk.)	15,619	84,200	630	3,908	1,315	105,672	4	26,443
44	Hunyadmegye (V. Hunyad, Hátszeg és Déva nélk.)	7,025	155,333	92	350	1,617	164,444	6	27,407
45	Fogarás a fővárosi uradalommal (Fogarás nélk.)	2,961	66,064	1,003	161	485	68,674	3	22,891
46	Naszód vidéke	1,114	41,833	81	268	1,176	44,472	2	22,236
47	Udvarhelyszék (Udvarhely és Oláhfalva nélk.)	77,537	3,787	93	82	500	81,999	3	27,333
48	Háromszék (K. Váshely, S.-György, Bereczk és Ilyefalva nélk.)	80,737	13,888	77	101	758	95,561	3	31,853
49	Csikszék (Cs. Szereda és Gy.-Szt. Miklós nélk.)	76,565	14,249	24	11	1,276	92,125	3	30,708
50	Marosszék (Marosvásárhely nélk.)	55,677	17,580	64	574	597	74,492	2	37,246
51	Aranyosszék	9,373	8,976	12	5	542	18,908	2	9,454
52	Szebenzék (Szeben és Resinár nélk.)	300	23,081	17,642	"	2,604	43,627	2	21,813
53	Segesvárszék (Segesvár nélk.)	173	6,641	8,837	"	416	16,067	2	8,033
54	Brassó vidéke (Brassó nélk.)	915	34,811	31,487	21	821	68,055	3	22,685
55	Medgyesszék (Medgyes nélk.)	322	12,975	16,093	15	439	29,844	2	14,922
56	Beszterce vidéke (Beszterce nélk.)	388	1,925	16,208	83	422	19,026	2	9,513
57	Szászsebeszék (Szászsebes nélk.)	43	11,760	1,646	5	194	13,648	2	6,824
58	Nagysinkszék	164	10,473	11,990	6	286	22,919	2	11,459
59	Kőhalomszék	1,288	8,985	10,669	"	352	21,294	2	10,647
60	Szerdahelyszék	191	15,790	3,303	"	347	19,631	2	9,815
61	Ujgyházzsék	93	7,197	3,713	"	81	11,084	2	10,542
62	Szászvárosszék (Szászváros nélk.)	531	14,581	277	4	169	15,562	3	7,781
63	Szelistye és Talmács fiókszék és katonai vidék	231	26,344	532	2	364	27,473	2	13,736
Összesen:		545,319	1,128,979	195,603	13,003	54,438	1,937,342	125	

Ezen fennebbi összeállításból a következő számtani igazságok tűnnek ki, melyekből aztán illetékes következtetést lehet vonni az országgyűlési tervezetnél jelentkező méltányosságra és jogos igazságra nézve is, u. m.

1-ször Hogy Marosszéknek ámbár 74,492 lakosa van, mégis csak 2 követje van adva, Brassónak 68,055, Fogarasnak 68,674 és Dobokának 69,043 lélek után három-három.

2-ször Hogy a megyékben 27,562 lélekre jut egy követ.

3-szor A székelyszékekben 27,930 " " " "

4-szer A szász földön 12,329 " " " "

5-ször Ha a megyékhez a követ-küldő városokat is hozzáadjuk, 19,911 lélekre jut egy követ.

6-szor Ha a székelyföldön a " " " " 17,354 " " " "

7-szer Ha a szász földön a " " " " 9,937 " " " "

8-szor A megyékben lakó 148,065 magyarra fog egy követ jutni.

9-szer A magyarság, székelység- és oláhságra, mely összesen 1,674,298 lelket számítanak, jut 18,003 lélekre 1 követ.

10-szer A szászokra pedig, melyek 196,511 lelket számítanak, jut 6,119 lélekre egy követ.

A remélhető követek száma nemzeti arány szerint a következőképpen lenne: a magyaroké 19, a székelyeké 23, a románoké 51, a szászoké 32; miután Szász-Sebes, Szerdahely, Szászváros, és Talmács s Szelistyén mind a két követ, valamint Ujgyházzsékben az egyik követ román lesz, valamint a megyékben, kivéve Felső-Fehér egyik követét, újra románok lennének.

H. H.

Kolozsvár, július 26.

(H. S.) E lapban is közölve volt, még pedig — ha emlékeztünk nem csak — éppen a múlt télen Bismark urnak az angol követ-tel folytatott beszélgetése közben tett azon megjegyzése, hogy Austria sulypontja Magyarországban keresendő, s előtte kíváncsi-nak látszik a kormány érdekében, hogy a monarchia két felét átaláló viszály haladéka-talanul ildomosan kiegyenlíttessék, nehogy végletekre kerüljön a dolog, midőn aztán az elkésett kiegyenlítési kísérletek sikere sokkal kétségesebbé válnék stb.

Körülbelül ez képezte alapeszméjét a két államférfi dialogjának, mely később az angol kétkönyv útján nyilvánosságra jött, s a hir-lapok és névszerint e lap által is közöltetett csakhogy élesebb formulázással.

Most Bismark ur a békealkudozá-soknál személyesen képviselendő Poroszország érdekeit a birodalmi fővárosba jö-vén, némely bécsi lap gúnyosan emlékezik meg erről a beszélgetésről, örvend, hogy van szerencsésük ő excejához, legalább meggyőző-d-hetik, hogy Bécsben németek laknak és tanácsolja neki, menjen Pestre is, meg-nézendő, vajon van-e olyan, mint Bécs? s való-e arra, hogy, mint a minister ur java-solta, az osztrák birodalom fővárosa legyen!

„Erre — ugymond a „P. Napló“ szerkesz-tője — alázatosan megjegyezzük, hogy mi nem tartozunk ugyan Bismark urnak se elv-barátai, se bámulói közé; de őt mégis sok-sok kivétel embernek tartjuk, mintsem ne tudná, hogy németek laknak Bécsben.

Ő excellenciája arra gondolt, midőn isme-retes nyilatkozatot tette, hogy az osztrák bi-rodalom (nem pedig Bécs) népességének csak ötöde német.

Azan eszme pedig, hogy Budapest cél-szerű fővárosa volna a birodalomnak, a sza-vojai Eugen herczegé vala, ki nem tartozott a porosz junkerek közé.

Töle kölcsönözte azt át Gentz, ki Metter-nich herczegtől fizetett publicista volt.

S Bismark ur csak harmadik híres fel-melegítője e javaslatnak.

Egyébiránt a porosz ministert főlséges Pestre utaztatni, miután már volt nálunk, s oly jól tudja, mint akármelyik bécsi lap szer-kesztője, hogy Pestnek kevesebb épülete s kevesebb lakosa van, mint Bécsnek.

Aztán mi sem igen vágyunk arra, hogy az események hatalma Pestet ily magas rangra tolja fel s nálunk legyen a birodalom köz-pontja.

Megelégednénk, ha a centralista sajtó jogos viszonyainkat kiemelné s nem állna elő folyvást oly projectumokkal, melyek törvényes helyzetünkön kívül önértetünket is sértik.

Szabatosabb választ alig lehetne adni.

De alkalmasszerűnek találjuk ez érdekes kérdés felett e lap olvasói számára még egy kis tanulmányt csinálni jeles történésszünk, Horváth Mihály adatai nyomán *).

A francia háboruk bevégezése után, az állami újjászervezés szükségé sehol se érez-tetett inkább, mint az osztrák birodalomban, mely sem egységgel, sem a maga nagyságá-hoz mért, erős, tömör középponttal nem bírt, mióta nyugatibb német tartományait elvesz-tette.

A birodalom külső képviselete az állami egység némi színét hordá ugyan magán. De belső, állami egységről nem is lehetett szó, miután a birodalom két részre volt osztva,

* A közlebről magyar nyelven megjelent munkák közül alig ajánlhatnánk érdekesebb és hasznosabb ol-vasmányt, mint a mit fenemlített derék történésszünk „Huszonöt év Magyarország történelméből“ czimű nagy érdekű munkája nyujt.

melyek közül az egyiknek alkotmányos kormányzata s külön törvénye volt, míg a másikat a közös fejedelem abszolút hatalommal kormányozta, s ez elkülönítés annyira nyílt vala, hogy az alkotmányos rész a monarchia új címét, az „austriai császárságot“ törvényei szerint nem is tartá magára vonatkozóknak.

Állami egységet valószínű itt nem is volt lehető, míg a magyar király egyszersmind német birodalmi császár is volt; mert se Magyarország a német birodalomba beolvadt, se ennek alaptörvényévé a magyar alkotmányt tenni nem lehetett. Ezért hiúsult meg I. Leopold és II. József törekvései is.

Az első alkalom az államegység megalkotására 1804-ben majd 1806-ban nyílt, midőn a „római szent birodalom“ nemcsak tényre, hanem névszerint is megszűnt s Ferenc annak címéről végképp lemondván, az örökös császár címét vette fel, miután felhagyott azon eszmével, hogy „Magyar- és Csehország“ császára címét vegye fel, mire névze érintkezésbe is ereszkedett volt Napoleonnal, a ki, bár különösnek találta a két császári korona egyesítését, nem ellenezte.

A legmélyebben látó bécsi államférfiak maguk is abban a nézetben voltak ekkor, hogy Ferenc a maga s dynatiája valamint monarchiája érdekében semmi jobbat nem tehet, mint ha birodalma középpontjává Magyarországot, székhelyül Bécs helyett Pestet tűzi ki, s minden országait és tartományait ugyanazon alkotmánnyal ajándékozza meg. Közös alkotmány, közös igazgatási forma a magyar szerint, más nem is lehetvén, miután a fejedelmi ház csak azon feltétel alatt nyerte törvényszerűleg örökösödési jogát az országban, hogy ennek alkotmányát teljes épességben fentartsa, mire koronázatásakor esküvel is kötelezi magát minden magyar király. Némi módosítások mindenesetre szükségesek lettek volna, de alig lehet kétkedni, hogy a magyar országgyűlés, megkérdetve, az alkudozások eredményre ne vezettek volna.

E módosításokat illetőleg — melyek aztán hogy törvényesek legyenek, természetesen a magyar országgyűlés elébe lettek volna terjesztendők — 1806-ban már kezdett is dolgozni a bécsi kabinet. „En jelenleg tervet fogok kidolgozni egy új osztrák monarchia alkotására — ugymond az udvar első rangú publicistája Gentz Frigyes egy augusztus 4-dikén 1806-ban kelt levelében — Bécsnek meg kell szűlni székvarosnak lennie, a német államrészek mint mellék s határszéli tartományok tekintendők, a kormány széke mélyen Magyarországra teendő át, s ezen ország részére egy új alkotmány készitendő. Magyarországgal, Csehországgal, Galiciával, s avval mi még Németországból fennmaradt, még tarthatja az ember magát a világ ellen, ha akarja. Fiumét és Triestet minden áron meg kell menteni, különben ezen államnak nincs vízi közlekedése; minden egybe a legnagyobb bűvségben, s határszélei természet s némi művészet által annyira megerősíthetők, hogy az ördög és az ő legioi sem törhetnek be. Ha mind ez valósul, Porosz- s Németország nem sokára ezen új monarchiánál fognak segíért könyörülni.“

Azonban e terv meghiusult Ferenc császár szívésségán, ki abszolút hatalmáról a német-cseh örökös tartományokban, és azon reményről nem akart lemondani, hogy hegemóniáját a nagy Németországban körülmények változtatva tán sikerülend még megnyernie.

A tervezett egységes alkotmányos állam helyett a régi egységtelen, zilált szerkezetű monarchia maradt fenn, mely tulajdonképen két, kormányodórára nézve egymástól lényegesen különböző, egymással csak a fejedelem személyének ugyanazonossága, a személy unio által összefüggő államból vala képezve. A tervezett egységes állam helyett az ugynevezett „austriai császárság“ alapított meg.

Pedig a bécsi államférfiak később is viszárték még azon eszmére, hogy „a monarchia érdeke multhatlanul követeli a kormány- s udvar székeinek Bécsből Budára áttételét.“ Így nyilatkozott egyebek közt gróf Buol-Schauenstein, atyja a külügyek élén nem rég állott osztrák miniszternek. Sőt Capefigue francia történetíró szerint maga Metternich

Kelemen herceg is hajolni látszik eleinte a monarchia illetén újraszervezésére.

E tanulmányt — ha csak sürgősebb napikérdés nem merül fel — folytatni szándékozunk.

Törvényjavaslat *)

az erdélyi országgyűlés összehívásáról, összehívásáról és működéséről.

(Folytatás. **)

14. §. Választási joggal bírnak mind azon egyes községekben, melyek az országgyűlésre külön követeket küldenek, mind pedig a megyékben, minden székekben és a vidékekben: a) minden bennszült vagy honosított férfi lakosok, kik a 24 évet meghaladták, vagyunkat szabadon kezelik, és nem állanak szolgai viszonyban, mennyiben az országgyűlés összehívását megelőző évben összes egyes államadó fejében (a foadót bele nem számítva) legalább 5 fírtot o. é. fizettek.

b) az egyes adó mennyiségére való tekintet nélkül: a) lelkészek, segédlelkészek, hitkönyvek, a tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, academiák művészek, tanárok, gyógyszerészek, községi jegyzők és iskolatanítók azon választó kerületben, melyben állandó lakásuk van;

c) ha azon községek egyikében, melyek a 25. §. A) pontja értelmében, a külön országgyűlési követ küldési joggal bírnak, a választó száma negyvenre nem menne, ezen szám azokról egészítették ki, kik azok után a községben aránylagosan legtöbb adót fizettek.

15. §. Minden választó választási jogát, csak egy választó kerületben gyakorolhatja. Ha valaki feljogosítva lenne, választási jogát több választó kerületben gyakorolni, szabadságában áll, azon választó kerületet, melyben választási jogát gyakorolni akarja, magának kiválasztani.

Az azonban köteles az általa kiválasztott kerület választó bizottmányának egy a saját lakhelye politikai hatósága előjárója által kiállított bizonyítványt előterjeszteni arról, hogy ő a saját lakhelye választó kerületében választási jogát nem akarja gyakorolni.

Ezen bizonyítvány azon választó kerület irományai között marad, hol az illető választási jogát gyakorolta.

16. §. Erkölszi személyek, melyek alatt a községek is mint olyanok értendők, az őket illető választási jogot azon személyek által gyakorolják, kik a fenálló rendeletek szerint, őket képviselni hivatva vannak.

17. §. Követnek választható Erdély nagyfejedelemség minden lakosa, ki Erdélyben akarhol a 14. §. értelmében választási joggal bír, ha életének 30-dik évét betöltötte.

18. §. A választási jog gyakorlatából, ugy szinte választási képességből kivételnek:

A szolgálatban levő tisztek, és tiszt cizmeli katona felek, a legénység az őrmestertől lefelé a tartalék legénységgel, és a legénységgel hason minőségű egyenekkel, szolgálatban levő tiszt cizm nélküli katonafelek, és szolgálatban levő katona hivatalnokok, a menyiben mindketten egy hadtest létszámához tartoznak.

Szolgálatban levő katonafelek tiszt cizm nélküli is, és szolgálatban levő katona hivatalnokok, ha nem is tartoznak egy hadtesthez, nem választathatók.

A 17-dik, illetőleg 14-dik §-ban meghatározott választási feltételek alatt, a végleges nyugalomba helyezett, vagy a katonai cizm megtartása mellett a szolgálatból kilépett tisztek, katonafelek és hivatalnokok választási jogot nem csak gyakorolhatnak, hanem választathatók is.

19. §. Választási jogból, és választási képességből kizárva:

a) azon személyek, kik büntet, vétség, vagy nyereszkedési vágyból, valamint nyilvános erkölsiség ellen elkövetett kihágásért elítéltek, vagy egy büntet, vétség, vagy nyereszkedési vágyból elkövetett kihágás alól, csak a bizonyítékok elégtelensége miatt felmentettek;

b) azon személyek, kik ellen az a) alatt megnevezett büntetésre méltó tettek miatt bíró vizsgálat indított, addig míg ezen vizsgálat tart, és

c) mindazon személyek, kiknek vagyona fölött csőd nyitott, vagy az egyezkedési eljárás megindított addig, míg a csőd vagy az egyezkedési eljárás folyamatban van, és ennek befejezése után is azon esetben, hogy ha abban ártatlanoknak nem találattak.

20. §. A választási ügy minden ágazatban vezetésére és keresztülvitelére minden megyében, székekben és vidékekben egy közép-

*) A 3-dik kormányelőterjesztvény előleges megvitatására a tartományi gyűlésből kiküldött bizottmány többségének munkálata. *Magyarországi Szerk.*

**) Ezen jelentés közlését sürgősebb tárgyak miatt lapunk 80-dik számában félbeszakítottuk volt, most közöljük tovább. *Szerk.*

ponti választmány, a 10-dik §. szerint külön országgyűlési követ küldési joggal felruházott községek mindegyikében pedig egy közép-ponti választó bizottmány alakittatik.

21. §. A megyékben, székekben és vidékekben, a középponti választmány a megyei bizottmányok, illetőleg a székek és vidékek képviselősege által, az országgyűlési külön követ-küldési joggal felruházott községekben pedig a középponti választó bizottmány a község képviselősege által, a választó kerületben létező nemzetekre való tekintettel, de nem kizárólag a maga kebeléből választatik.

A szelistei és talmási fiókszékekben, és a hozzácsatolt községekben, a középponti választó bizottmány, egy külön gyűléseket által lesz választandó, mely egy a kir. főkörmányszék által e célra kiküldendő biztos elnöke alatt oly módon alakul, hogy minden ezen székekhez tartozó község, mely 200 házből áll, három — minden kisebb község pedig két, a maga község-képviselősege által választandó képviselőt küld ezen gyűlésre.

22. §. A középponti választmányokban az elnökséget a helyhatóság elnöke vagy annak helyettese, a szelistei és talmási fiókszékekben pedig, a kir. főkörmányszék által kiküldött biztos viszi.

Külön országgyűlési követküldési joggal felruházott községek részéről alakítandó közép-ponti választó bizottmányokban pedig, a községi előjáró, vagy annak helyettese elnököl.

23. §. A középponti választmányok, és a középponti választó bizottmányok a királyi főkörmányszékkel közvetlen érintkezésbe állnak.

24. §. Hogy ha a középponti választmányok, vagy a középponti választó bizottmányok választására felhívott képviselő testületek valamelyike, ezen választás véghezvitelében akármely oknál fogva akadályozva volna, vagy a választást véghezvinni vonakodna, a középponti választmányt, vagy a középponti választó bizottmányt, az illető helyhatóságnak elnöke, vagy az illető község előjárója állítja össze.

25. §. Mindegyik középponti választmány három annyi tagból állandó, a hány választó kerület van azon helyhatóságnak területén, hat tagot azon felül hozzáadva, bele nem számítva az elnöket és a választmány mellé rendelő tollvivőt (jegyzőt).

A középponti választó bizottmányok, az elnöket és tollvivőt be nem számítva, tizenkét tagból állnak.

26. §. A középponti választmányok, és a középponti választó bizottmányok tagjai a következők esküt teszik le:

„En N. N. esküszöm stb., hogy mind azt, mit mint kiküldött bizottmányi tag, az országgyűlési követnek választására nézve, a törvény szerint teljesíteni kötelességemben áll, részrehajlás nélkül lelkiismeretesen teljesítenem. Isten engem úgy segéljen.“ (id. országgyűlési alapsz. 41. §.)

27. §. A középponti választmány kiküldetése után, legfeljebb egy hét alatt összeülvén:

a) meghatározza az egyes választó kerületek fő (választási) helyeit;

b) intézkedik arról, hogy miután az illető törvényhatóság elnökétől, neki a választóknak a választó kerületek szerint összeállított összeírása, ugy szinte ezeknek a községek szerinti kivonatai, és pedig három példányban kiadattak; mindegyik községnek a kebeléből kijegyzett választók jegyzékét haladéktalanul a célból szolgáltatassa kézhez, hogy ezek a nekik átadott példányt, nyilvános helyen mindenki által megtekintés végett kitéhessék;

c) a választók főlistajra ellen netalán benyújtandó felszólamlások átvételére és megvizsgálására, az alatta álló minden egyes választó kerület részére, saját kebeléből, egy három tagu bizottmányt nevez ki;

d) meghatározza a napot, melyen az egyes választó kerületekben a már meghatározott fő (választási) helyen, ezen bizottmányok működésük kezdetét veendő, és három egy más után következő napon félbeszakasztás nélkül, folytatni fogják.

28. §. A nap, melyen ezen bizottmányok működése minden választó kerületet főhelyein, ugyanazon időben megkezdendő körlevelek az eziránti hirdetmények helységenkénti nyilvános helyekeni kifüggesztése, s más e részben szokásban levő módok használatával, haladéktalanul köztudomásra juttatandó.

(Folytatjuk.)

Előrajza a magyar orvosok és természetvizsgálók 1864-ben Maros-Vasárhelyt tartandó X-ik nagygyűlésének.

1) Ezen nagygyűlés ideje augusztus 27-én kezdődik, és szeptember 2-án végződik.

2) A nagygyűlés tagja az alapszabályok értelmében lehet az egyetemes orvosi és gyógyszerész karhoz tartozó, minden elméleti vagy gyakorlati (jelesen természeti) tudománnyal foglalkozó, és általában minden tudománnyal foglalkozó férfi nemzetiség, nyelv- és vallás-

külömbőség nélkül, ki magát mint ilyen beiratja.

3) A tagok lehetőleg jutányos idezállításról a pest-nagyvárad- és kolozsvári vonalon az ügyvivőség gondoskodván, az elérhető előnyök mielőbb ki fognak hirdettetni. Valamint a tagok elszállásolása és ellátása iránt is vendégszerető intézkedések tettek.

4) A Kolozsvár felől idei augusztus 26-án fömegesen érkező tagokat egy városi küldöttség a főbíró vezénylete alatt a város határára fogja ünnepélyesen fogadni és a városba bekísérni.

5) A beiratás egy külön bizottmány előtt a városához nagyteremben augusztus 24, 25 és 26-án (szerdán, csütörtökön és pénteken) reggeli 9 órától 12-ig és délutáni 3 órától 5-ig történik. Az elkészült tagok a nagygyűlés egész tartama alatt beiratnak. — Minden személyesen jelenlévő tag sajátkezűleg beírja a nagygyűlés főkönyvébe vezetéket és keresztnevét, polgári állását, a szakosztályt, melyben résztvenni akar, tartandó tudományos értekezletének címét, rendes lakhelyét, és ezen városi szállását. A beiratási díj egyenlően 50 ft forint. Minden beírt tag kap: a) fülvétel, azaz tagsági jegyet, mely által minden a nagygyűléssel összekötött kedvezményekben részesül, gyűléstermekbe, tárlatokba, intézetekbe stb. szabadon bejárni és a kirándulásokba részt venni jogosítva van, a miért is ezen jegyeket a tagok mindig magokkal hordozni kötetnek. b) Az 1863-dik pesti IX. nagygyűlésnek évkönyvét, és az itteni nagygyűlés alatt kiadandó „Napi közlöny“ minden díj nélkül. c) A város által augusztus 26-án rendezendő ismerkedő estélyre, ugy az augusztus 27-én adandó diszebére jegyeket. d) Egy külön bizottmány által kiadandó a városi közönség által ezen nagygyűlés emlékére veretett új ezüst érmet és szállás jegyet minden díj nélkül, mely többival a tagokat a kijelölt szállásra külön biztosok fogják elvezetni.

6) Az ismerkedő estélyre augusztus 26-án (pénteken) esti 7 órától 10-ig a nagygyűlés tagjai az Apolloteremben jönnek össze, melynek célja kölcsönös ismerkedés, és tájékozó csoportulása a szakférfiaknak, mi a szakosztályok megalakulására előkészítést szolgál.

7) Megnyitó közgyűlés augusztus 27-kén (szombaton) az ev. ref. várbeli nagytemplomban d. e. 9 1/2 órakor kezdve d. u. 1-ig, melyben az elnöki megnyitó beszéd, város főbírói üdvözlét, a bejött átiratok, a mult gyűlésről erre átjutott közlemények, a közelebbi évben elhunyt jelesebb tagok fölötti emlékbeszédek, és tudományos értekezletek tartanak. D. u. 1 órától 3-ig a gróf Teleki könyvtár megtekintése, 3 órakor a város által adandó diszebé, és ennek végeztével a országos körház meglátogatása.

8) Kirándulás augusztus 28 és 29-kén (vasárnap és hétfőn) nemes Marosszék birtokossága által rendezve a szovátai sóhegyekhez, paradízi sótelepekhez és akárokra, egy a korondi fürdőre, a nyáradvölgyén fel és kis Küküllő völgyén vissza. Ha az időjárás ezen kirándulást gátolná, a szakgyűlésekre szánt napokkal föléserelhető.

9) A szakgyűlések augusztus 30, 31, és szeptember 1-én (kedden, szerdán és csütörtökön) az e célra külön kijelölt termekben tartanak, lehetőleg egy beosztva, hogy a tagoknak több osztályokban részt venni alkalmuk lehessen. Egyelőre az alapszabályok értelmében öt szak van ugyan megállítva u. m. a) orvos, sebész, élet és bonczati; b) fűvész- és állattani; c) természet- és archéologiai; d) ásvány-, föld- és vegytani; e) gazdasági, állatgyógyászat és műipari, mely beosztás azonban a tagok számához és minőségéhez képest szaporítható vagy kevesíthető. A szakgyűlések helyiségeit és óráit a „Napi közlöny“ fogja hozni.

10) Tárlat rendezetett következő osztályok szerint: a) állatok, b) ásványok és kővületek, c) Erdélyország ásványvizei, d) erdélyi gazdasági czikkek és eszközök, e) erdélyi és különösen székelyföldi gyártmányok és iparcikkek, melyekről a szakgyűlések napjain délutáni órákban részletes előadások, népszerű ismertetések fognak tartatni Ennek is helyiségeit és óráit a „Napi közlöny“ fogja részletesen tudatni.

11) Bezáró nagygyűlés szeptember 2-kén ugyan az ev. ref. várbeli nagy templomban 9 1/2 órakor, melynek tárgyai részint hivatalos kezelek, részint tudományos értekezletek. Ugyan ez alkalommal a következő évi nagygyűlés helye is meghatározatik.

12) Tudományos értekezletek köz- és szakgyűlésekben akármely nyelvvel előadhatók.

13) A városi kaszinó-egylet termei minden tagnak az egész nagygyűlés tartama alatt rendelkezésre állanak.

14) A nagyközönség számára kijelölendő karzatokra és külön helyekre szülő jegyek részint a beírt vezető bizottmánynál, részint az első titkárnál minden díj nélkül kaphatók,

melyek a mindenkori használatnál csak elmutatandók, de nem átadandók.

15) A látlatba a tagok családokat, vagy egy ismerőst is vezethetnek be.

Kelt M.-Vásárhelyt, júl. 13. 1864.

A magyar orvosok és természetvizsgálók X. nagygyűlésének ügyvivősege.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Háromszék. Réty, júl. 13.

Egy nemzet életében a hazafiaság kifejlésése a családi tűzhelyek mellett indíthat meg, és pedig oly család-anyak növelése vezénylete mellett, kik a nemzeti létezés nagy és fontos ügyét honleányi kebelben érzik, s a nevelés szent munkáját oda irányozzák, hogy gyermekeik a nemzetlét becsértevel lépjenek egykor a buzgó honfiai sorompójába. A nemzet életében tehát lendítő súlyt vetnek a családnyak a hon serpenyőjébe. S csak azon nemzetek virultak is fel mindig, melyeknél a családnyak gyermekeiket a grachusok anyaként női ékességeiként tekintik.

Egy ily családnak kiséren ki örök nyugalomra július 10-kén d. u. 4 órákor Rétyen az Antos család sírboltjába. E családnak özvegy Antos Józsefné született Vajna Anna urasszony vala. Erdővidék és Háromszék notabilitásai, s a körül fekvő falvak minden rendű népességei sereglenek a családanya gyász ravatala mellé, mely mintegy két ezerre menő népközsorban az elhunyt érdemeinek kegyeletos és őszinte elismerését olvasók ki.

Az elhunyt tisztas halotti született Háromszékben, Orbaiszékben, Zágóban 1796-ban a pávai nemes Vajna családból, Zágóban és Rétyen kitűnő erényes nevelésben részesült, 1813-ban ment férjhez Rétyen, sepsiszeri pénztárnok, és sepsi reformált egyházmegye aligondnoka Antos József urhoz, mely házasságból hat kitűnő esztű fiát szült, u. m. József, István, János, Ferencz, László és Károlyt, és két magasztos keblű honleányt: Annát és Terézt; az első hatójai Pótsa Farkas ur neje volt, ki 1855-ben halt el, 7 árvaakat hagyván maga után; a második jelenleg Imets Domokosné. A füstvérekek közül a nagy reményű István 1845-ben halt el; jelenleg tehát 6 éves gyermek és 19 unoka siratja a derék családanya és gyűngődő nagyanya halálát. Férje 1843-ban halt el, azóta özvegységben tölté napjait. Férjével a család fényét, előhaladását annyira megtartotta, hogy háza az ő székely előkelő házaknak, mint egy típusa vala. Férje halála után az özvegy a mély bánat teréből nem engedte magát lecsúsztatni, mert érezte azt, mikép a háztartás súlya, az ősi tűzhely jellemének megőrzése egész erejét igénybe veszi már, erős kezekkel megragadta az apa halálával megrendült nemes család kormányát, s a mit a derék férj elkezdett és elintézt a gyermekek nevelésében, az erőselektől komoly özvegy végre is tudá bajtani.

Gyakran megjelent a bánat és aggodalom e család égen, de a buzgó családanya erejét megtörni nem engedte, hanem minden küldelmek mellett a nemes család fényét és előhaladását inténi tudta; így adott a honnak, a nemzetnek derék honfiakat, és minden szent ügyért áldozni kész honleányokat.

E tekintetben kitűnő mintaképpént áll előttünk néhai özvegy Antos Józsefné élete, ki nemzet elleni bűnnek tartotta a családok süllyedését megengedni. A mint férje életében, úgy özvegységében báza a szives székely vendégszeretethez kitűnt, a nélkül, hogy azáltal gyermekeinek vagyoni kárt okozott volna; a mi a szorgalmas háztartás és gondos takarékosságról jellemzi özvegy időszeit.

Édes volt az ő tűzhelye, nemesek gyermekei és rokonai, hanem minden tőlözött, szegény és beteg előtt is; mert bizalommal léphetett e családi tűzhelyre a szenvedő, s a komoly nőnek méltóságos arcáról a vigaszt ígért olvashatta le, és a szükülködő megelégedve jöhetett ki az ő székely lakból.

A székely erkölcs és becsület igaz jellemvonásait mind végig megtartotta, s ezeket családjában szent erekléként honosította meg; ritka női jellem, mert soha senki sem állhatná, hogy a komoly özvegyet valaha csak hiábán való beszédben is megjegyezhetne volna.

Rokonaira nézve a legbensőbb szeretet annyira meglátotta, hogy minden rokonok körült, mint tűzpont körül, a legnagyobb szeretettel párosult tisztelettel sereglenek.

Komolyan érezte a néhai tisztas agnő a hazafias női jellem e becsét, s tudta, hogy nem azzal építi az okos nő az ő házat és házáját, ha Amazonként fegyvert ragadva vétet kívánja áldozni éretők. Nem! hanem azáltal, ha szívet és okos beszédekkel áldoz, de nem az ítélszékében vagy zöld asztalok mellett, hanem otthon, édes övéi között. Példabeszédben XXXI. 26—29.

Július 7-kén d. u. 6 órákor szenderült egy jobb világ álmába, a gyász szertartás július

10-kén d. u. 4 órákor vala halotti karének, 78 fáklya kíséretében, három buzgó ima mellett, melyek közül az első tartatott az ősi házbán a koporsó mellett, a második az ősi lak kapujában, a harmadik a sírbolt ajtajánál.

Nyugodjanak csendesen a tisztas matronának hamvai a családi mauoleumban!

K. S.

KÜLÖNFÉLÉK.

Holnap délelőtt a piaristák templomában gyászisteni tisztelet fog tartatni néhai jeles tudósunk Szalay László lelkének nyugalmaért. A gyászünnepeket lehetőleg magasztossá igyekeznek tenni, s bizonyára Kolozsvár mellett közönséges szép számmal fog megjelenni jelöl az azon tiszteletnek, a melylyel mindnyájan tártozunk egy férfi emlékének, a ki hazáját oly híven és magasztosan szolgálta, mint a megboldogult.

Már csak néhai jeles történettudósunk, a kitűnő államférfi Szalay László temetése Pesten július 22-én ment végbe, s nagyszerűség tekintetében a Vörösmarty s Teleki László temetéséhez hasonlítható. Az ország és a főváros főhatóságai, a Budapesti székely közlönféle intézetek és egyletek, a magyar tud. akadémia, melynek dísz és tisztviselője volt, a nemzeti kaszinó, nemzeti kör, magyar képzőművészeti társulat, magyar földhitteltézet, magyar biztosítótársaság, magyar izraelita-egylet, a lipótvárosi választók, az elhunytak országgyűlési képviselőitársai mind testületileg jelentek meg a halottas háznál, vagy pedig, mert a hely szűk volt annyi gyászoló befogadására, csatlakoztak a már megindult menethez. Hasonlóképpen a budapesti minden vallásbeli iskolák ifjúsága, tanárai vezetése alatt és gyászlobogókkal, az egyetemi ifjúság, és a papság, melyben a püspökök és kanonokok is szép számmal képviselve voltak. Az akadémia tagjai, az elölük közül még egyik sem levén Pesten, néhány igazgató-tanácsi tag, nevezetesen gr. Károlyi István, Lonovics József érsek, Szögyény László stb. vezetésével 4 1/2 órákor indultak az akadémia terméből a Sebestyén-tér felé, melynek környékén már mindenfelé meg volt akadva a közlekedés, de a városi biztosok és pandurok, teljes diszrubában gondosan megelőztek minden netáni zavart vagy összezúrközést. Az akadémia tagjai közül huszonegyen, kikben az akadémia valamennyi osztálya és fokozata, de minden rendű társadalmi állás is képviselve volt, fáklyákat vittek. Az egyházi szertartást Lonovics József érsek végezte, a városi papság fényes segédlete mellett. A koporsót, melyet két korszorú ékesített, egyik a lipócsi könyvtárosok küldeménye, jelentve, mily tiszteletben állott a boldogult a külföldön is, nagy sulya miatt (a külső fa-koporsóban ketős érzéskoporsó volt) csak bajjal lehetett az udvarból a gyászkocsig vinni s reá emelni. A menet, melynek élén két városi pandur lovagolt, s melynek hosszú elejét az ifjúság képezte, a Sebestyén-térről a rózsaterén s városház terén keresztül a váci-utczába vonult, innen a Kristóf-téren keresztül az uri utczába kanyarodott s elhaladt az akadémia terme előtt, melynek az elhunyt még néhány hete rendező lelke volt; aztán a hatvani-utczába fordult s ki a kerepesi útra. A koporsó mögött mentek a gyászoló rokonok, az akadémiai, az ország legelőkelőbb urai és hölgyei (ezek között gr. Batthyány Lajosné s b. Eötvös Józsefné), a hatóságok, intézetek, egyletek stb., végül az elláthatlan néptömeg. A boltok mindenütt be voltak zárva, a merre a menet haladt, s az ablakokból gyászlobogók s fekete szönyegek lengtek, különösen nagy számmal a váci-utczában. A nemzeti színház tetejéről is egy óriási zászló hirdette a nemzet gyászt. A beszentelés a Rókus közelében történt, hol a tanuló ifjúság utcasort állott s az óriási kíséret egy része visszafordult. A nagyobb rész ezrei azonban tovább kísérték gyalog a drága halottat ki a sírig, mint kilenced éve Vörösmartyt. A megyei díszrőseget a fáklyások oldalán ekkor az egyetemi ifjúság kardosai váltották fel. A sírnál rövid imádság fejezte be a gyászos ünnepélyt. Beszédet nem mondott senki, mert az elhunytak azon barátja és elvokona, ki erre hivatva lett volna s fel is szólított, fájdalmas elfoglaltsága miatt nem mert vállalkozni. De fölsőleg is volt a beszéd, holott minden arczon hatalmasabb szónok volt a néma köny. Másnap délelőtti 10 órákor tartatott meg a gyászmise a belvárosi főegyházban. Itt a boldogult családján, rokonain és számos tisztelőin kívül az akadémia ismét testületileg volt jelen, most már aelnöke, b. Eötvös József elnökölte alatt, ki azelőtt este érkezett meg Karlsbadból. Az egyházi szertartást a belvárosi plébános, Schwendner Mihály végezte, ki a sírnál az imádságot is mondotta. A város számos házain még ez nap délelőtt is lengtek a gyászlobogók.

Erdély több vidékeiről vettünk tudósítást, hogy a jég- s vízár által okozott károkon kívül, most a sok s folytonos eső koczkatja a mezei gazdák fáradalmának sikerét. S valóban, ha meggondoljuk, hogy erdő-koszorúzott bérzvidékeinkre nézve nem annyira a szárazság, mint inkább a sok eső a veszedelem, nem lehet aggodva nem szemlélünk, hogy alig mulik nap, melyen eső ne szakadna a mi vidékünkön is. Mezei gazdáink panaszkodnak, hogy a törökbuza elsárgult sok helyt, s a lágy föld miatt nem kapálható; széná, repecz stb. a földön hever, s rothad; a kolozsvári szénafüveken nagyobbára még feltakarítatlanul hever ott a széná a földön s közte akkora sarju nőtt fel, hogy ez még szép kárpótlás reményével kecsegtethetne. Igen de a kolozsvári szénafüveken az a gyakorlat, hogy szénagyűjtés után azonnal ráhajítják a csordát, s tulajdonképp sarjut onnan csinálni nem lehet. Valjon, tekintve a mostani rendkívüli időviszonyokat, s tekintve, hogy a szép sarjtermelés által a kolozsvári szénafüveken mily szép érték nyerhetnének, nem lehetne-e kivételt csinálni az idén?

Az erdélyi vasút bogja — írják a „P. Lloyd“-nak Bácsból — tulajdonképp az oláhországi vasutakhoz való csatlakozás pontja. Erre jött rá az erdélyi tartományi gyűlés is közlekedésről s a b o d z a i szorosan átleendő csatlakozás mellett nyilatkozott, s felkérte a kormányt, tegye magát eziránt érintkezésbe az oláhországi kormánnyal. E kívánság hamarabb teljesül, mint hittük volna, s az első kívánságot is figyelemre méltatják. Ugyanis mondják, hogy az osztrák kormány Kuza fejedelem kormányához egy jegyzéket intézett, melyben ez felszólítatta a vasutak csatlakozási pontja iránti értekeződésre, s egyszersmind ki van mondvá, hogy Orsova felé, valamint a Zsil völgyén és a vulkáni szorosan átleendő csatlakozás nem fogadták el, hanem az egyezkedés az osztrák kormány részéről csak a verestoronnyi és b o d z a i összeköttetés körül folyhat. Így hát a brassó-bodza csatlakozás sincs még kiűrtölve a kormány programjából Austria, mint mondják a közlekedési konstantinápolyi értekezleten szolgálatot tett Kuza fejedelemnek, s most Bécsben viszontszolgálatot remélnék.

A pesti iparbank hivatalos nyelvtől a magyart választá. A társulat hivatali személyezete még nincs teljes számmal kinevezve, azonban nem sokára ez is megtörténik.

Szalay Lászlóért Karlsbadban időző hazánkiai e hó 19-kén gyász istenitiszteletet rendeztek.

Alólt egész tisztelettel kérem fel mindazokat, kik „Egy szép asszony“ története című két kötetes regényemre ívet elfogadni szivesek voltak, hogy izeiket — eltelvén júl. 26-kán az előfizetési határidő — mentől előbb küldjék be, mert augusztus 10-étől kezdve csak a könyvtárai árakkal fogadhatók el megrendelést. E előfizetési ára mind a két kötetnek 1 ft 50 kr, diszpéldányoké 2 forint 50 kr Bolti árak 2 ft leendő, a diszpéldányoké 3 ft. Kolozsvárt, júl. 26-án 1864.

K. Papp Miklós.

Vizkeleti Béla, a magyar képművészet egyik legszebb tehetségét hivatottja, ki annyi szép történeti képet festett a közlekedési években, életének virágzó korában, szép pályájának kezdetén július 22-dikén Pesten meghalt.

Császárné ő Felsége, mint az udvarnál szárnyaló hír után írják, érdekes állapotban van.

Türr megnyerte perét. Turinból ezt táviratozzák a „La Presse“-nek: „Azon becsületen és rágalmazási pernek, melyet Türr tábornok Krivácsi ezredes ellen indított, a napokban lett vége. Krivácsi egy hónapi fogságra, száz frank pénzbírságra és a költségek megtérítésére ítéltetett.“

POLITIKAI HIREK.

Angolország. Az angol parlament hátra levő ülései — mint a „P. N.“ írja — alkalmat csekély érdekűek lesznek legalább a külföldre nézve. Annál tanulságosabb Anglia pénzügyi rendszere, mely a mostani kincstári kancellár Gladstone vezetésével pártatlan tökélyre emelkedett. A jún. 30-dikán lefolyt finansziális év alatt az összes bevételek, ide számítva az erődítvényekre megszavazott parlament kölcsönt, mely a múlt évben 900,000 font volt, 69,992,960 font sterlingre ment, az összes kiadás pedig 67,543,078 fontra; s így — mind a mellett is, hogy jelentékeny adókat kelt meg lőnek szüntetve — a fölösleg nem kevesebb mint 2,489,882 font sterling. Az „Opinion Nationale“ erre megjegyzi: „Habár az angol kormány a törvényhozásban semmi eredményt sem mutatott, külpolitikájában pedig kudarcot vallott: van mindazáltal egy pont, mely — hála Gladstone urnak — ragyogó helyet biztosít számára a történetekben: s ez finansziális politikája.

Francoziaország. A „Moniteur du Soir“ jelenti, hogy Drouyn de Lhuys több napon át Vichyben a császárral értekezett, s hogy ennek következtében — mint hírlik — Francoziaország külföldi diplomáciai képviselőihez egy körsürgöny fog intézni, melyben a schleswigi örökös kérdések általános népszavazás általi eldöntése fog indítványoztatni. A „Patrie“-nak Badenből írják, hogy ott nagyon elterjedt hírek szerint, Napoleon császár angustus végén ama városba fogna menni. Azt is állítják, hogy ugyanazon időtájban a nagyhercegi udvar a porosz király látogatását is reméli.

Olaszország. Egy bécsi clericalis lapnak írják, hogy Rómában nagy reményeket táplálnak a „szent szövetség“ ujra éledése iránt. A pápa — ugymondják — nagy fontoságú leveleket kapott, melyekben biztosítják, hogy ő szentségének türelmes szíve bőséges vizgatásra tarthat számot. Levelező mint bizonyost írja, hogy az északi 3 hatalom egyike sem ellensége a pápa világi hatalmának, sőt kettejük határozottan a király-pápaságot pártolja s a pápai világi hatalmat mindenek előtt arra nézve tartják szükségesnek, hogy Olaszországban a régi rend helyreálltassék. Levelező ügylátszik azzal kecsesgietit magát, hogy az északi 3 hatalom támadólag is föllép ama régi rendnek helyreállítására Olaszországban.

Németország. A württembergi kamarában f. hó 18-án, a király civilistája — szint-ugy mint előbb — évenként 850,000 forintban állapított meg.

A „H. N.“ szerint Flensburgban f. hó 17-kén azon örvendetes s biztos hír terjedt el, hogy a dán tengerészet legszebb hajója, a „Dannebrog“ már két nap óta megfeneklett a „Bolesachsen“ nevű sziklán, Samsoe, Seeland s Fühnen északi szélei közt.

Mint a „Pr.“-nek Hamburgból f. hó 22-ről távirják: A jelenleg Husumban tartózkodó, Schleswig részéről való porosz polgári biztos, Zedlitz báró egy polgári igazgatót küldött a németországi csapatok által odahagyott Rendsburgba, mindennemű politikai tündetés megtiltott, különösen pedig a népgyűléseket.

Drezda, júl. 22. (Estve.) Bens kijelenté ma a képviselő házbán a rendsburgi eseményekre vonatkozólag: Szászország szem előtt tartja, mivel tartozik a szövetségnek, és mivel Németországnak; azonban nem felelhetik és nem is fogja elfeledni soha, mivel tartozik saját méltóságának és a csapatok becsületének.

Berlin, július 22. Bismark a „Früblatt“ szerint csak 8 napig fog Bécsben mulatni. Ez oldenburgi hg jelöltsége elintéztetnek tekintendő.

A „Morgen Post“ a porosz miniszterre vonatkozólag megérkezése alkalmával egyebek közt következőkéül ír: „Mi a hír után — ugymond — oly arczot vettünk, mely a legkomolyabb dolgokból tréfát út s a legkellemetlenebb dolgokra enyhítést tréfás szint borít. Azonban külső megjelenésében egyetlen vonás sincs, mely a tárczairól, kedélyesben ironizáló, vagy a „Kladderadatsch“-beli mulatságos humor Bismarkra emlékeztetne. Arca, egész külsejéből oly emberre következtethet, ki magával s maga felől senkit is paczkázni nem hágy. Arca, egész külseje oly emberé, ki mind ahhoz, mit agyában forral, egész lélekkel, teljes és határozott komolysággal lát. Eltökélt komolyság — ez a találó szó, ez a fő kifejezés, mely széles arca, éles metszetti hegyes orra, kis bajsza által türelmetlenül összeszorított ajkai, fűrészszó s átható pillantásu szemei, magas s a kopaszuló fejte miatt még magasabbnak s me-revebbnek tetsző homloka látásából következethet. Mindez még jobban kitűnne a közp-szerintel magasabb termet által, melynek rag-masságát a jelentkező teltség éppen nem gátolja. Ez ember nincs tekintettel, ha bizonyos czélt el kell érni, másokra, sőt még uly látszik magára sem.

Fején német kalapot hord, mely össze-nyomva, a formájából úgy kiforgatva volt, mint a jó német haza, melynek mintegy jelvényét látszik lenni. A híres, állítólag magas, feszes fekete nyakkendő hiányzott, s helyette felülmulhatlan keresetlenséggel kötött kis nyakkendő, oly kevés rendbeszedve, mint egész öltözte.

Dánia. A landstingben indítványozott Eider-dán szellemű felirat, mely ellen, mint korszertitlen ellen nyilatkozott volt az egész ministerium, egy 9 tagu bizottmányhoz utasított. Ezen bizottmányban az összállami párt két legjelesebb vezére által van képviselve: András titkos tanácsos s Tscherning ezredes exministerek, továbbá Steinmann kamaras a schleswigi főlebbviteli törvénykezési előbbi elnöke, s Rosenörn-Teilmann jütlandi feldbírtokos által. A bizottmány többi 5 tagja közt, — kiket Eider-dánoknak lehet tekinteni — Fonnesbeck udvari vadászmeister, s a sön-denburi renegat, Jansen hajótulajdonos érdemelnek említést. Egyébiránt azt hiszik, hogy

a fölrati terv a kinevezett bizottmányból nem fog ismét napvilág elé kerülni.

A landsting f. h. 18-iki üléséről, melyből csupán Bluhme beszédének tartalma jelentősebb tudósítások. A volkstingben szintén előterjeszté 5 tag a földirati tervet. Bluhme, Monrad, Birkedahl, Belle s több más kitűnő személyek érdekes beszédeket tartottak, nagyszámú hallgatóság feszült figyelmé közt.

Nagy hatása volt különösen Monrad beszéde, melyben számot ad az általa követett politikáról. Ministertársait úgy választá, hogy szándoka a béke fentartása iránt kitűnjék. Kész volt a vitás ügyet európai conferentia, vagy valamely különös congressus elibe vinni — de hiába! Angliától felszólíttatván, arra is reá állott, hogy a novemberi alkotmányt viszszaadja — de a háboru mégis elkezdődött. A londoni conferentiára tervre, melyen Franciaország javaslatát következtében jelent meg, keserűen panaszkodik a semleges hatalmak viselése miatt, melyek békefeltételeket javasoltak, s midőn Dánia már elfogadta, ha a németek ellene nyilatkoztak, önként elhagyták s helyette kedvezőtlenbe álltak elő. Az ügy békebiro általi eldöntésére nem akart reá állani, míg legalább egy ízben a hadi szerencsét meg nem kísértette. Anyival inkább, mert erősen hitte, hogy Anglia tetleges támogatásával nem sokáig fog késedelmeskedni. Most már az idegen segílyre minden kilátás eltűnt. Örül tehát, hogy a kormányra új minisiterium jutott, mely a király bizalmát bírja, s melynek könnyű lesz a békealkudozásokat

megkezdeni. Ö Bluhmet, ki bizonyára nem kedvtelésből, de kötelességérzetből vállalta el jelen hivatalát, támogatni fogja. A mi a birodalmi gyűlést illeti, ez az ügyet magában véve tekintet nélkül a ministeriumra, veszi figyelembe. Nem is szükséges, hogy miad a két tényező mindegyében teljesen egyetértés. És a részben tartaléktalanul nyilatkozni annál inkább helyén van, mert még Dánia nem jutott oda, hogy minden áron békét kötni kénytelen legyen. Míg a nemzet erejében bizik: addig nincs oka kétségbe esni, s nem lenne akkor sem, ha a főváros meghódítva s az idegen zászló Koppenhága toronyain és a dán hadihajók árbocán fel volna tűzve. Schleswig-Holsteinnali personalis unio valódi csapás Dániára nézve, a király egyik részt sem lenne képes kielégíteni, s azt veszélyeztetné, hogy mindkettőt elveszíti. Míg Dániában abszolút monarchia volt, az egyesülés lehető volt, de jelenleg bár Poroszországban egy szikra szabadság sines, mégis kiviteli kereskedést tűz vele, s nem várható, hogy Schleswigben abszolút kormányformát hoznának be. A fődolog a dán nemzet függetlenségének megőrzése. Egész életét a dán nemzet politikai szabadságának szentelte, de még e szabadságot is feláldozná, ha ennek árán Schleswig dán részét megválthatná. És ha ez netalán a német Bundban bekebelezetté, annak sorsát egész Dánia osztja, de tőle el nem szakad.

A többi szónokok közül főleg Bille felszólalása figyelemre méltó. Keserűen panaszkodik a semleges hatalmak magaviselete felett. Különösen Angliát támadja meg. Részéről a

feliratot pártolja, s inkább kisebb országot, mint csekélyebb függetlenséget kíván. A vitát más napra halasztották.

Spanyolország. A spanyol királynő férjét aug. 20-án várják Párisba, s jelen leendő a Spanyolországot Franciaországgal összekötő északi vaspálya ünnepélyes megnyitását. Madridból folyó hó 19-ről jelentik, hogy a ministeri tanács elhatározá amnestiát adni a sajtó-vétségekért.

Portugal. Mint Lissabonból folyó hó 18-ról jelentik, egy — számos kereskedők által aláírt kérvény a gabnaneműk szabad bevitelét kéri a kormánytól; azon kettős indok alapján, hogy a raktárak üresek, s hogy a termés elégtelen.

Ujabb. Bismark gróf ur Bécsbe érkezvén, a közte s gr. Rechberg közti kölcsönös értekezéseket illetőleg hallatszák, miszerint Frigyes Károly porosz herceg rendszabályai a szövetségi csapatok ellen — egyik első tárgyat alátárol még semmit sem hallani. Holstein igazgatása általában tárgyalatott, s gyanítják, miszerint a nagyhatalmak közösen fogják azt átvenni. Bismark gróf ur végre egész határozottsággal vette szemügyre a háboruak ujra kitörését s e szellemben ügyekeznek Ausztriát is hatni, ennél azonban nem talált barozsi hajlandóságot. Ezen bécsi ondit-khoz csatlójak végre azon biztosítást, miszerint a cs. kabinet minden elfogadható békéhez beleegyezését fogja adni, a nélkül, hogy Németország követeléseit s jogait sérteni akarná.

— Bécs, jul. 25. A mai „Presse“ esti lapja Hamburgból, mai kelettel egy táviratot közöl, mely szerint Frigyes augusztusburgi herczegnek Góthába elutazása a „Kiel. Ztg.“ által tagadtatik.

A „Gen. Corr.“ szerint a bécsi béke-értekezlet csak holnap (26-án) vendik rendszeres kezdetűket, azalatt azonban Austria, Poroszország és Dánia első meghatalmazottjai ma már tartottak értekezletet egymásközt; ezen értekezés azonban — magátólérthetőleg — csupán az eszmecsere jellemével bír; mindamellett föltehető, hogy a rendszeres tárgyalások folyamára különös jelentőséggel és igen nagy befolyással leendő.

Bukurest, jul. 24. A „Romanul“ című itteni újság végeképen beillatott.

Az O. O. P. szerint a szász kormány nem csatlakozott a szövetséggyűlés helyesléséhez Hake tők magatartását illetőleg, s a tábornokot parancsnoki állásáról elmozdította. A szász kormány t. i. úgy tsálja, hogy a tábornok a reá bízott álláson nem őrizte meg országa fegyverbecsületét.

Páris, jul. 24. Drouyn de Lhuys grófi rangra emeltetett.

Becsibörze *Julius 27-n:* Nemzeti kölcsön 80.60. 5% Metalliques 72.45. Bank-részvény 784.—. Hitel-részvény 193.30. Váltó Londonra 114.55. Ezüst 113.75. Arany 5.49 1/2. 1860-diki Állam kölcsön 96.70.

Julius 25-n: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 74.75. Erdélyi 72.15.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

Hirdetmény.

Az aláírások

a „VICTORIA“

tűzkármentő társulat részvényeire f. é. július 5-kén megkezdődtek, s miután a részvét kedvezőnek mutatkozik, az aláírások f. é. augusztus 15-kén be fognak záratni.

Az aláírás történik a társulat ideiglenes irodájában **Kolozsvárt, belső középütoza 475. szám alatt** — továbbá: **Bogdán István, Gáll János, Kiss Mór, Folly Mihály — Stein János** kereskedő; — és hites alkusz **Perszián Márton**; — Károlyfehérvárt: **Nagy Sándor**, — és N.-Szebenben: **Zürner és Mathias** uraknál, a hol bővebb felvilágosítást is nyerhetni.

A többi czérek, — a hol Erdélyben részvény aláírások történhetnek, a maga idejében közhírre fognak tetetni.

Kolozsvárt, július 27-kén, 1864.

A „VICTORIA“ tűzkármentő társulat alapító bizottmányától.

Felhivas.

Alóltartak a szamosujvári díszesen felszerelt s butorozott piazci nagy vendéglőt, díszes táncztermével s számos vendégszobáival haszonbérbe kivevén; ezenel felhívják személyes jelentkezésre mindazokat, kik idei nov. 1-én kezdve ezen vendéglőben, alóltartaknak borán s pálinkáján kívül saját szénájukat, zabjukat, ételtüket s egyéb meleg italaikat árulva **vendéglősök** (tracteur) **óhajtanának lenni.**

Szamosujvárt, július 20-án, 1864.

AZBEI és SÁROSY.

Porosz kir. kerületi orvostudor **KOCH**

jegeczes növény-czukorkái

eredeti fedett skatulyákba változtatlanul kapható 35 és 70 krajczárjával. Ezen a legjelesebb alkalmas növény és gyógy-fűvek nedvéből, a legtisztább czukor jegecz részecskékké töményített **Dr. Koch** féle növény-czukorkák, mint a legelősmertebb részvét által hasznosnak bizonyosult ajánlható, mint enyhítő és ingercsillapító, a köhögéseknek és rekedtségnél, torokfájásoknál, nyálkás bajaknál; midőn az azokba foglaltató növénynedvek és édes állományok szerves kivonata által, a beszéllő szervek fenntartására, tisztaságára és engedékenységekre megbecsülhetetlen hatással bírnak. Minden esetknél a nyálkásanyagok, s azok elágazásaira enyhítőleg s oldólag hatnak, a kiürítéseket könnyítik, a gyengén tápláló s erősítő alkatrészek által, a velek érintkezésbe jövő szervrészeket erősítik. **Dr. Koch** növény-czukorkái nemcsak ezen valódi jeles tulajdonságok által különböztetik meg magokat, a gyakran anyira magasztalt mejj-theától, mejj-siruptól Pate pectorától, sat. hanem különösen kitűnnek ezen szerek felett azon előnyös sajátosságok által, hogy az emésztő szervek által könnyen felvétetnek, s hosszas használat után is semmi gyomor nehézséget, savanyóságot vagy nyálkásodást nem okoznak, vagy hagynak magok után.

A tévedések kikerülése tekintetéből jól megjegyzendő, hogy **Dr. Koch** jegeczes növény-czukorkái csak is hosszukó a mellékelt bélyeggel ellátott eredeti skatulyákba vagyunk pakolva, s egyedül valódiságokban

Kolozsvárt: csak is gyógyszer. **WOLFF J. s Khudi J. özvegyénél kaphatók**, valamint Beszterczen: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; és Jekelius Ferenc gyógyszer.; Dévén: Büchler A.; Nagy Enyeden: Bisztricsányi A. és Trajánovits Ede gyógyszerész.; Erzsébetvároson: Schmidt A.; Hüttszegen: Mátéfi Béla gyógyszer.; Károlyfehérvárt: Rusz János és Matherly Emil gyógyszer.; Kézdi-Vásárhelyt: Fejér Lukács; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandisch; Segesvárt: Misselbacher fra és Teutsch; Sz-Ujvárt: Placintár és fia gyógyszer.; Szász-Régen: Wachner Traugott; Szászsebenben: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepsi-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer.; Szeredában: Gozsy A.; Sz.-Somlyón: Ruszka Ignác; Tásnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalatnán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

Kiadó vendéglő.

Károlyfehérvárt a „NAPHOZ“ címzett vendéglő folyó év Szt.-Mihály napjától kezdve 3 vagy több évekre haszonbérbe kiadandó. Értekezni lehet bérmentes levélben a tulajdonosnővel öv. Sárdi Gergelynővel Károlyfehérvárt.

(183)

Tordai marha-só eladás

100 font 1 frt 70 kr.
50 „ — „ 90 „
25 „ — „ 45 „

Öt mázsán felyül pedig 1 frt 60 krval számíttatik mázsája.

Kapható a középkapunál lévő Gabona kereskedésben 1 szám a.

(161)

Hirdetmény.

Tisztelettel tudatjuk a t. cz. repce-termelő urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba az idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban kapható:

Származtató philosophia tanfolyama.

Tanuló növendékeknek kézikönyvül, de egyszersmind tanultaknak is elmékedési tárgyl, azonban minden mivel magyar embernek is érthető olvasmányul. Irta Mihályi Károly r. tanár a nagy-enyedi főtanodánál.

Első kötet. Az egész tanfolyam első és második könyve. Ára 1 frt 40 kr.

Kelet tündérvilága

vagy
Szaif Züliázán szultán.

Arab rege. **Aly bey** után fordította **Orbán Balázs**. Két rész egy kötetben kötve 2 frt. Díszkiadás, 4 könyvmatu képpel, 3 frt.

Utasítás az Erdélyben

megszüntetett Tizedbejelentések valódiságánál eljárásról. Ára . . . 50 kr.

A szőlőmivelésről és borkezelésről. Tüzetesen a borkészítésről és borkezelésről. Szőlőbirtokosok, szőlőfelügyelők, borkezelők, borkereskedők, pinczemesterek, pinczemunkások sat. számára, kik a borkészítés és borkezeléssel foglalkoznak, és mind azok számára, kik e fontos ipar és élvezettermény által érdekelve vannak. Irta Paragh Gábor. Ára 2 frt.

Az okszerű jutenyéztés elvei. Mentzel W. E. koszoruzott pálya-munkájának II-dik bővített kiadása nyomán, Sporzon Pál. Ára 2 frt.

Ajándék, Jegyesek s uj házaspárok számára, vagy a házasság titkai. Tapasztalt tanácsadó, mind a két nembeliek számára. A házasság előtt és után. Irta dr. Wedeler F. W. Ára 1 frt 40 kr.

Uj német-magyar kereskedelmi MŰ-SZÓTÁR. A könyvtel, váltótízlet és levelezés körében. Ára kötve 70 kr.

Az alföld és Fiume. Nemzetgazdasági, különösen közlekedési szempontból tanulmányozva Szathmáry Károly által. Ára 1 frt 50 kr.

Gőzben főtt gyümölcsök és bárminek víz és lég elleni lekötésére a drága **Lantorna** helyett a legbiztosabb, célszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb

penészhárító pergament papír jött használatba:

Kapható kisebb és nagyobb darabokban 10 krtól 40 krig Kolozsvárt **STEIN JÁNOS** papirkereskedésében.